

Nr 484.

Av herr Lundell, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 43, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 § 2 mom. och 3 § förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster.

I proposition nr 43 till detta års riksdag har Kungl. Maj:tt föreslagit, att s. k. tippningsvinster skulle beskattas på samma sätt som i fråga om vinster i svenskt penninglotteri och vinster vid vinstdragning på här i riket utfärdade premieobligationer är föreskrivet, alltså enligt förordningen den 28 september 1928 (nr 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster, i vilken förordning för detta ändamål skulle vidtagas i propositionen föreslagna ändringar.

Till närmare belysning av de olika slag av inkomster som efter ett bifall till Kungl. Maj:ts proposition skulle komma att beskattas enligt angivna förordning vill undertecknad framhålla följande.

Vinster av premieobligationer. Förordningen gäller för närvarande för riksgäldskontorets emissioner av 1931 och 1933. Bland innehavarna av obligationer av dessa två emissioner utlottar riksgäldskontoret årligen 4.30 resp. 6.02 milj. kr. Dessa vinstbelopp måste för kollektivet av obligationsinnehavare anses innebära verklig *avkastning*, nämligen penningränta, av det sammanlagda belopp för vilket de förvärvat obligationerna. Det är då naturligt, att denna verkliga avkastning beskattas, om icke på samma sätt, så dock med samma ungefärliga tyngd, som i fråga om avkastningen av vanliga obligationer med jämnt fördelad ränta är fallet.

Vinster från penninglotterier. Vid penninglotteriet för kulturella m. fl. ändamål gäller för varje dragning följande uppställning av inkomster och utgifter:

Inkomster:

250,000 lotter å 12: — 3,000,000: —

Utgifter:

| | | % |
|---|--------------|--------|
| Staten i stämpelskatt | 500,000: — | } 34.7 |
| Staten för budgettillskott och kulturella ändamål | 540,000: — | |
| Administration..... | 45,000: — | 1.5 |
| Vinster | 1,915,000: — | 63.8 |

Kr. 3,000,000: — 100.0.

Det sammanlagda vinstbelopp varom här är fråga utgör tydligen icke för kollektivet av lottinnehavare någon slags avkastning av det sammanlagda belopp för vilket de förvärvat lotterna. Tvärtom tillägnar sig staten omedelbart över en tredjedel av detta sammanlagda belopp, och sedan vissa måttliga

administrationskostnader avgått, erhåller kollektivet tillbaka endast 63.8 % av det inbetalda beloppet. Därvid är det återbetalda fördelat efter vinstplanen och dragningsresultatet. Vad som sker är alltså, att staten tager ett synnerligen djupt grepp i de sammanskjutna medlen, och att återstoden därefter omfördelas mellan sammanskjutarna, så att de flesta (250,000—20,042) bli utan, under det att ett fåtal 20,042 (c:a 8 %) få så mycket mera.

Under dessa förhållanden förefaller det föga tilltalande att uttaga en särskild skatt å lotterivinster, på sätt som nu sker. Dels föreligger ju icke här för kollektivet någon avkastning av insatt belopp, så som i fråga om premieobligationer, utan tvärtom en stor nettoförlust. Men vidare, om man betraktar icke kollektivet utan den enskilde lotterispelaren, som deltagar i dragningarna gång på gång, så föreligger hela tiden föga sannolikhet för att ifrågavarande »förvärvskälla» skall ha givit honom någon nettobehållning, medan däremot de sannolika utbetalda skattebeloppen växa oavbrutet.

Denna väsentliga artskillnad mellan vinst i penninglotteri och vinst av premieobligationer framhölls på sin tid av 1924 års skatteberedning i dess 1927 avlämnade promemoria om beskattning av lotterivinster. Promemorian stannade dock efter framförande av åtskilliga olika synpunkter vid att förorda en sådan särskild skatt å lotterivinster, lika för penninglotterier som för premieobligationer, varvid skattebeloppet skulle innehållas vid vinstutbetalningen och avdrag ej få göras för kostnaden för inköpta lottsedlar.

För spelande i det svenska penninglotteriet, över vars inkomster och utgifter pr dragning en uppställning ovan blivit lämnad, medför nu gällande förordning om särskild skatt å vissa lotterivinster, att till vinstlottinnehavarna icke i verkligheten utbetalas angivna 1,915,000 kr., utan där innehållas 10 % å 1,715,000 kr. eller 171,500 kr. Övriga 200,000 kr. bestå av 25 kr. vinster, och äro därför skattefria. Netto återgå sålunda till lottköparna 1,743,500 kr., motsvarande c:a 58.1 % å det till lotteriet inbetalade beloppet.

Allt som allt tager tydligen staten medel från lotterispelarna på tre olika vägar: dels som stämpel, dels som vinst på rörelsen och dels som särskild skatt på vinsterna. Detta förefaller vara skäligen onödig omgång, i det att det hela med samma resultat kunde uttagas på endera, vilken som helst, av de båda första vägarna.

Vinster å tippning. För omsättningen vid det sistlidna höst bildade A. B. Tipstjänst gäller ungefärligen

| | |
|----------------------|--------|
| Staten | 20 % |
| Administration | 30 % |
| Vinster | 50 % |
| | <hr/> |
| | 100 %. |

Från här staten tillräknade 20 % skola då avgå aktieutdelning, som emellertid är maximerad till 2,250 kr., samt avsättning till reservfond om högst 50,000 kr. I samma 20 % ingår, vad som kan bli påfört bolaget av skatter till stat och kommun. Skola sådana skatter påföras bolaget efter samma regler, som

för andra aktiebolag är föreskrivet, så torde med den höga inkomstprocent, som här kommer i fråga, $\frac{1}{3}$ eller mera av de 20 % tagas i anspråk därtill.

I fråga om det rättmätiga och lämpliga i att beskatta tippningsvinster måste samma synpunkter göras gällande som i fråga om lotterivinster. Kollektivet av kuponginlämnare gör sannerligen ingen vinst. Det erhåller tvärtom tillbaka till fördelning endast hälften av det inbetalda beloppet. Den enskilde tipparen gör icke heller i längden någon vinst. Han kan i medeltal räkna med att för varje i denna »förvärvskälla» insatta 100 kr. få tillbaka 50 kr. Kan det då vara riktigt att här tala om en inkomst och att skattelägga denna? Efter undertecknads förmenande icke!

Dessutom innebär en sådan särskild beskattningsprocedur införandet av en onödig omgång. Anser man att spelarna erhålla för mycket tillbaka, när de erhålla 50 % av sina insatser, så kan man i stället ändra den angivna uppställningen och föreskriva:

| | |
|----------------------|--------|
| Staten | 25 % |
| Administration | 30 % |
| Vinster | 45 % |
| | <hr/> |
| | 100 %. |

Avsågs den särskilda skatten till vissa speciella ändamål, så är det ju lätt att giva föreskrift om motsvarande tilldelning ur de ökade vinstmedel, som här äro tillräknade staten.

Man kan kanske säga, att sedan nu en gång lotterivinster beskattas med en särskild skatt, är det lämpligt att även tipsvinster inrangeras under samma förordning. Men då måste man erinra sig, att lotterispelarna efter denna skatts uttagande dock erhålla tillbaka c:a 58.1 % av sina insatser, under det att tipsspelarna efter genomförande av Kungl. Maj:ts förslag ej skulle återfå mera än obetydligt över 45 %.

Både kuponginlämnarna till Tipstjänst och lottköparna hos penninglotteriet tillhöra till sitt övervägande flertal de ekonomiskt svagare i samhället (och komma att fortsätta att tillhöra denna kategori, skulle man vilja tillägga, så länge de använda sina sparmedel på ett sådant sätt) men skall man gradera dem inbördes, så ligga troligen kunderna hos Tipstjänst i genomsnitt under. Bland dem finnes dessutom en talrik skara ungdom utan egen inkomst alls. Det kan under sådana förhållanden ej vara lämpligt, att samhället genom sina anordningar låter utsuga dessa svagare personer betydligt hårdare än de något bärkraftigare.

Därest man för konsekvensens skull bestämt önskar få även tipsvinsterna lagda under den särskilda skatten, torde detta böra ske först sedan planen för Tipstjänst omlagts till ungefär följande:

| | |
|----------------------|--------|
| Staten | 15 % |
| Administration | 20 % |
| Vinster | 65 % |
| | <hr/> |
| | 100 %. |

Då skulle spelarna netto återbekomma c:a 59 % av sina insatser.

Det är redan framhållet i det ovanstående, att vare sig lotterispel eller tippning äro några inbringande sysselsättningar. De ständiga förluster de medföra för spelarna få beklagliga verkningar, särskilt därför att det i stor utsträckning är fråga om personer, som väl behöva sina inkomster för upprätthållande av sin materiella standard. Statsmakterna ha ju icke heller inrättat de inhemska penninglotterierna och den inhemska tippningen i första rummet för att draga medel till statskassan utan för att hindra, att motsvarande medel annars ginge ur landet till utländska lotterier och vadhållningar. Statsmakterna ha dessutom åtskilliga gånger låtit förmärka en önskan, att dessa hasardspel skulle hållas tillbaka och ej nå för stor utbredning.

I sådant syfte skulle eventuellt vara av värde försöka en eller annan restriktiv anordning. Det skulle kanske låta sig göra, att till deltagande i tippning endast släppa fram personer, som uppfyllde vissa sociala kvalifikationer, t. ex. endast sådana som under senaste året ej åtnjutit understöd av fattigvårds karaktär, ej mottagit arbetslöshetshjälp, ej häftade för skatt, ej varit straffade för fylleri och dylikt. Tippningskuponger skulle då ej få avlämnas annat än av personer försedda med något slags certifikat utfärdat av kommunal myndighet, och certifikatets nummer skulle för kontrollens skull påföras kupongerna. Kanske skulle ett sådant system på ett värdefullt sätt komplettera den stimulans till ordentlig skattebetalning, som frågan om inköpsrätt på motbok visat sig vara. Förmodligen skulle den vägen mera skattemedel kunna tillföras det allmänna än genom den tilltänkta särskilda skatten på tipsvinsterna.

Såsom en restriktiv anordning mot alltför ohejdad utbredning av tippningen skulle kanske också kunna vara av värde, att i folkskolans översta klass i undervisningen införa en klarläggande redogörelse för huru lotterispel och liknande enligt all teori och all praktik i det långa loppet leder till ständigt ökad förlust för spelaren. Om så behöves kunde sådan undervisning stödjas med hjälp av lotteri- eller tipsmedel.

Med stöd av vad sålunda blivit anfört får jag härmed hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 43 eller också i skrivelse till Kungl. Maj:t föreslå sådana förändringar inom den legaliserade tippningen, att tippningsspelare ej komma i ett sämre läge än spelare i de svenska penninglotterierna.

Stockholm den 6 februari 1935.

T. V. Lundell.